
ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԱՐԱՆՋԱՏՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԴԻԱԼԵԿՏԻԿԱՆ

Մանուկյան Մարտին

Հայաստանի Հանրապետության փաստաթղթերի պալատի

Հանրային պաշտպանի գրասենյակի մոնիթորինգի պատասխանատու,

Երևանի «Գլաժոր» համալսարանի իրավագիտության ամբիոնի դասախոս,

իրավաբանական գիտությունների թեկնածու

DOI: 10.63925/18294847-2025.19օր-07

Ամփոփագիր: Իշխանությունների տարանջատումն ինքնանպատակ չէ: Այն միջոց է, որով հնարավոր է դառնում ապահովելու իշխանության և կառավարման արդյունավետ գործունեությունը, կանխելու իշխանության կենտրոնացումը մեկ անձի կամ մի բուռ մարդկանց ձեռքում, ինչպես նաև ապահովելու իշխանության սուբյեկտների միջև մրցակցության ինստիտուցիոնալացումը: Այսօր, երբ Հայաստանում հաստատվել է կառավարման խորհրդարանական մոդելը, ազգային օրակարգում պետք է անպայման դրված լինի օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունների լեգիտիմության ճգնաժամի հաղթահարման հիմնախնդիրը: Ըստ այդմ՝ կարևոր է համարվում այն, որ անհրաժեշտ է հետևողականորեն ամրապնդել զսպումների և հակակաշիռների համակարգը պետական իշխանության թևերի միջև, բարձրացնել դրանց փոխգործակցության արդյունավետությունը, արդիականացնել գործադիր իշխանության կառուցվածքը, ապահովել օրենքի գերակայությունը պետական և հասարակական կարգի բոլոր ոլորտներում՝ առաջնորդվելով այն սկզբունքով, որ օրենքը վեր է ցանկացած հեղինակությունից: Հոգվածում առաջադրվել է այն գաղափարը, ըստ որի՝ Հայաստանում պետք է ներդնել իշխանության թևերի համագործակցության վրա հիմնված և արդյունավետության, թափանցիկության, հասարակությանը պարբերաբար հաշվետվության սկզբունքներով գործող պետական կառավարման ազգային նոր

մոդել՝ իշխանության փոխելիության, ազատ ընտրությունների անցկացման կառուցակարգերը կատարելագործելու համար:

Հիմնաբառեր. իշխանությունների տարանջատում, օրենսդիր գործադիր, դատական, իշխանության կենտրոնացում, զսպումների և հակակշիռների համակարգ, պետական իշխանություն, ինստիտուցիոնալացում, կառավարման խորհրդարանական ձև, իշխանության թևեր, Կոնգրես, ընտրիչների կոլեգիա, սենատորներ, Նախագահ;

Խորհրդարանի իրական դերը, պառլամենտարիզմի փաստական ազդեցությունը ժողովրդավարական համակարգերի քաղաքական կյանքի վրա կախված է յուրաքանչյուր երկրում սահմանադրորեն հաստատված իշխանությունների տարանջատման կարգից: Նրա առաջացումը կապում են 17-րդ դարում Անգլիայում ստեղծված ազատական քաղաքական-իրավական տեսությունների և ամենից առաջ Ջոն Լոքի անվան հետ: Վերջինիս մեկնաբանմամբ՝ որպեսզի պետությունը՝ իբրև քաղաքական իշխանություն, չվերածվի բացարձակ բռնակալական ուժի, չկենտրոնանա մեկ անձի կամ մի բուռ մարդկանց ձեռքում, անհրաժեշտ է իրականացնել միասնական պետական իշխանության տարանջատում՝ օրենսդիր, գործադիր և դաշնային իշխանությունների:¹ Ընդ որում՝ դատական իշխանությունը Լոքն անիրավացիորեն ներառում էր գործադիր մարմինների համակարգի մեջ, ինչը հետագայում շտկվեց ֆրանսիացի նշանավոր իրավագետ և փիլիսոփա Շառլ-Լուի Մոնտեսքյոյի կողմից: Ըստ Մոնտեսքյոյի՝ իրավունքի գերակայությունը հնարավոր է ապահովել միայն իշխանությունների տարանջատման միջոցով անյպես, որ «ներանք հնարավորություն ունենան զսպել միմյանց»:

Ազատ պետությունը, ըստ Մոնտեսքյոյի իրավափիլիսոփայական ուսմունքի, տեսականորեն պետք է հիմնվի իշխանությունների տարանջատման և փոխադարձ հակակշռման, հասարակության տարբեր սոցիալական խավերի միջև գերագույն իշխանության բաժանման սկզբունքների վրա: Իշխանությունների տարանջատումը քննարկող տեսության մեջ ոչ միայն ենթադրում է աշխատանքի քաղաքական բաժանումը, այլև իշխանության բաժանումը տարբեր սոցիալական խավերի միջև, որը կոչված է արտահայտելու նրանց ձևավորման հարաբերակցությունը:

¹ См'у Локк Дж., Избранные философские произведения.-М.,т.2, 1960, էջ 115:

Համաձայն Մոնտեսքյոի սահմանադրական նախագծի՝ օրենսդիր իշխանությունը «Հանդիսանում է միայն պետության ընդհանուր կամքի արտահայտությունը...»;² Նրա հիմնական քաղաքական առաքելությունն է՝ ձևավորել իրավունքը պետության պոզիտիվ (դրական) օրենքների տեսքով, որոնք պարտադիր են բոլոր քաղաքացիների համար: Ըստ Մոնտեսքյոի, ամենից բաղձալին այն է, երբ օրենսդիր իշխանությունը պատկանում է ողջ ժողովրդին: Սակայն այնպիսի պետություններում, ինչպիսին Ֆրանսիան է, դա անհնարին է իրականացնել՝ պետության տարածքի մեծության և տարբեր սոցիալական խմբերի, այդ թվում նաև՝ ազնվականության առկայության պատճառով: Այդ իսկ պատճառով օրենսդիր իշխանությունը նպատակահարմար է վերապահել ժողովրդի ներկայացուցիչներին և ազնվականության ժողովներին: Օրենսդիր մարմնի պալատները (ներկայացուցչական ժողով և օրենսդիր կորպուս) իրենց նիստերն անցկացնում են իրարից անջատ, իսկ օրենքներն ընդունում են միայն փոխադարձ համաձայնությամբ: Օրենսդիր ժողովը ոչ միայն հրապարակում է օրենքներ, այլև հսկողություն է իրականացնում թագավորի և նախարարների կողմից դրանց իրականացման նկատմամբ: Օրինախախտման համար օրենսդիր ժողովը կարող է նախարարներին ենթարկել պատասխանատվության: Իր հերթին գործադիր իշխանությունը՝ հանձինս թագավորի, զսպում և հակակշռում է օրենսդիր իշխանությանը հնարավոր կամայականություններից՝ օժտված լինելով արգելք դնելու իրավունքով օրենսդիր ժողովի որոշումների վրա, ինչպես նաև որոշելով նրա աշխատանքի կանոնակարգը և արձակելով այն: Միապետի անձնավորությունը համարվում է սրբազան:

Գործադիր իշխանությունն ազատ պետության մեջ նախատեսված է օրենսդիր իշխանության կողմից ընդունված օրենքների կիրառման համար: Հենց այս պատճառով մեծ իրավագետ-փիլիսոփան արդարացիորեն կարծում էր, որ «գործադիր իշխանությունն ինքնասահմանափակ է՝ իր իսկ էությամբ»:³ Դրանով ամենից առաջ օժտված է միապետը, քանի որ «կառավարման այս կողմը, որը համարյա միշտ

² Տե՛ս **Монтескье III.**, Избранные произведения. М., 1955, էջ 292:

³ Տե՛ս նույն տեղում, էջ 296:

պահանջում է արագ գործելակերպ, ավելի լավ կիրականացվի մեկ անձի կամ մեկ մարմնի կողմից, քան թե շատերի»:⁴

Գործադիր իշխանություն կարող են իրականացնել նաև այլ անձինք՝ բացառությամբ օրենսդիր ժողովի անդամների, ինչն անհապաղ կհանգեցնի ազատության կորստի:

Օրենսդիր և գործադիր իշխանությունների համագործակցությունը երաշխավորում է իրավունքի իրական լինելը, որը, վերջին հաշվով, արտահայտում է տարբեր սոցիալական խավերի և ուժերի բախվող շահերի համաձայնությունը:

Դատական իշխանությունը «պատժում է հանցագործներին և լուծում մասնավոր անձանց խախտումները» այն ժամանակ, երբ մյուս երկուսը կարգավորում են պետության ընդհանուր գործերը: Այդ իսկ պատճառով՝ քաղաքացիների ազատությունը և անվտանգությունն ամենից առաջ կախված են դատական իշխանության ճշգրիտ և արդյունավետ աշխատանքից: Կարծես թե այս խոսքերն ասված են հետխորհրդային հասարակությունների, ներառյալ՝ Հայաստանի համար: Մոնտեսքյոն առաջարկում էր դատական իշխանությունը վերապահել ժողովրդից ընտրված անձանց, որոնք կհավաքվեն ըստ անհրաժեշտության՝ իրենց լիազորությունների իրականացման համար:⁵

Շ.Մոնտեսքյոի իշխանությունների տարանջատման տեսությունը ժամանակին մեծ դեր է խաղացել, քանի որ ինչ-որ չափով սահմանափակել է միապետի դատական և օրենսդիր իշխանությունը: Դրա հետ մեկտեղ, այդ տեսությունն ուներ էական թերություններ, քանի որ փաստացի այն բերեց պետական իշխանության միասնականության հիմնախախտմանը՝ գործադիր իշխանությունն անկախացրեց օրենսդիր մարմիններից, որը դարձավ անվերահսկելի, իսկ օրենսդիր մարմինները վերածեց մի կառույցի, որը կարող էր ընդունել օրենքներ, բայց իրավունք չունեի հետևել դրանց կատարմանը: Իշխանության առանձին ճյուղերի միջև պարբերաբար առաջանում էին դիմաբախումներ: Իշխանությունների տարանջատման տեսությունը ֆրանսիայի ականավոր իրավագետի և փիլիսոփայի **փոխգիշման տիպական օրինակ է:**

⁴ Տե՛ս Նոյն տեղում:

⁵ Տե՛ս **Азаркин Н.М.**, Из истории политической и правовой мысли. М., 1988, էջ 70:

Իշխանությունների տարանջատման սկզբունքն առաջին անգամ կիրառվել է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում: Միացյալ Նահանգների «հիմնադիր հայրերից» մեկը՝ Ալեքսանդր Համիլտոնը, համոզված էր, որ իշխանությունների տարանջատման հետևանքով ստեղծված զսպումներն ու հակակշիռները միանգամայն անհրաժեշտ են, քանզի մարդիկ եսապաշտ են և հանուն հասարակության բարօրության՝ պետք է հաղթահարեն իրենց ժլատությունն ու փառասիրությունը: Նշված հանգամանքները հաշվի առնելով, ընդգծում էր Համիլտոնը, ցանկացած սահմանադրություն կվերածվի դատարկահնչյուն սնապարծության⁶: Նրա գործընկեր Ջեյմս Մեդիսոնը ևս «Ֆեդերալիստ» հանդեսում հրապարակել է բազմաթիվ հոդվածներ՝ ամերիկյան սահմանադրության, հատկապես՝ իշխանությունների տարանջատման սկզբունքի կիրառման վերաբերյալ: Ըստ Մեդիսոնի՝ իշխանության երեք թևի բաժանման հիմնական դժվարությունը ոչ թե արգելքների և հակակշիռների սահմանումն է, որն անհրաժեշտ է իշխանությունների լիազորությունների հավասարակշռման համար, այլ այն, որ իշխանության լիազորությունները հավասար չեն բաժանվում, ինչը բխում է երկրի կառավարման ոլորտում աշխատանքի բաժանման առանձնահատկություններից և իշխանությունների երեք թևի սահմանազատման բարդությունից: *Մեդիսոնը նաև ԱՄՆ-ի սահմանադրության առաջին տասը լրացումների* (իրավունքների մասին բիլլի) *հեղինակն է*:⁷

Ժամանակակից տեսության մեջ և քաղաքական պրակտիկայում իշխանությունների բաժանման սկզբունքը միանշանակորեն չի ըմբռնվում և իրականացվում: Ոմանք, հետևելով Ամերիկայի «հիմնադիր հայրերին», այդ սկզբունքը համարում են ժողովրդավարության իրագործման անփոփոխ պայմանը: Ռիքիշներն այդ սկզբունքը թերագնահատում են: Ըստ ամերիկացի քաղաքագետ Մ.Պարենտինի՝ հասարակության մեջ, որտեղ հարստությունը փոքրամասնության ձեռքում է, իշխանության բաժանումը պետության տարբեր թևերի միջև միշտ չէ, որ նշանակում է ժողովրդավարականացում, ավելի շուտ՝ ընհակառակը: Ամերիկայում այդ սկզբունքը (միջոցը) ուղղված է ժողովրդական հուզումների և դասակարգային կառուցվածքում անցանկալի փոփոխությունների կանխմանը: Ստացվում է, որ, մի կողմից, զսպումների և

⁶ St'u Федералист.-М.,1993, էջ 334-335:

⁷ St'u История политических учений (под ред.В.С.Нерсисянца),М.,2003, էջ 379-392:

հակակշիռների ամերիկյան համակարգը թույլ չի տալիս, որ իշխանության որևէ թևը հաստատի իր մենաշնորհը, այլ խոսքերով՝ որևէ խումբ բռնատիրի պետական իշխանությունը, մյուս կողմից՝ շրջափակում է ժողովրդի մեծամասնության ազդեցությունն իշխանության վրա: «Հիմնադիր հայրերի» մտահղացմամբ՝ իշխանությունների բաժանման համակարգն օրենսդրական զսպումների և հակակշիռների ներմուծմամբ պետք է ստեղծի այնպիսի քաղաքական համակարգ, որը ժողովրդին կմեկուսացնի կառավարմանն անմիջական մասնակցությունից⁸:

Հնարավոր է, որ Մ.Պարենտիի այս գնահատականն ունի իր հիմնափաստարկները: Եվ այսուամենայնիվ, այդ սկզբունքն ուղղված է եղել պետության մեկ անձի կամ օլիգարխական խմբի կողմից իշխանության բռնատիրման դեմ: Այսօր այդ սկզբունքը քննադատում են Նախևառաջ նրանք, ովքեր ձգտում են ավտորիտարիզմի կամ դրա արդարացման: Իշխանությունների տարանջատման ամերիկյան համակարգի կարևորագույն տարրերն են.

1. Պետական իշխանության բարձրագույն մարմինները ձևավորվում են տարբեր կերպ՝ ընտրվում են ուղղակի ընտրություններով՝ ըստ ընտրական օկրուգների, իսկ երկրի նախագահը՝ անուղղակի եղանակով, ընտրիչների կոլեգիայի կողմից, որոնց ընտրում են համընդհանուր ընտրություններում:

2. Պետական իշխանության յուրաքանչյուր մարմնի լիազորությունների ժամկետները տարբեր են. օրինակ՝ ներկայացուցիչների պալատի համար՝ երկու տարի, սենատորների համար՝ հինգ տարի, Նախագահի լիազորությունների ժամկետը՝ չորս տարի, Գերագույն դատարանի անդամները նշանակվում են ցմահ:

3. Իր գործունեության ոլորտում իշխանության յուրաքանչյուր թև չի օգտվում մենաշնորհային լիազորություններից: Այդ մեխանիզմն անվանում են զսպումների և հակակշիռների համակարգ: Այսպես, չնայած նրան, որ Նախագահն ունի միանգամայն լայն լիազորություններ, Կոնգրեսն իր կոմիտեների և հանձնաժողովի միջոցով իրականացնում է դաշնային վարչակազմի գործունեության նկատմամբ վերահսկողություն:

⁸ Տե՛ս **Перенти М.**, Демократия для немногих, -М., 1990, էջ 268

Իշխանությունների տարանջատման ամերիկյան համակարգը, ֆրանսիական որոշ հետազոտողների գնահատմամբ, խստորեն սահմանագծված չէ: Նախագահը մասնակցում է օրենսդրական գործունեությանը՝ օգտագործելով «վետո»-ի իրավունքը: Մյուս կողմից՝ Կոնգրեսը մասնակցում է գործադիր իշխանության գործունեությանը, քանի որ նշանակում է բաժրաստիճան ծառայողների և վավերացնում, հաստատում է պայմանագրեր: Բացի այդ, նա զբաղվում է դատական գործառույթով. Կոնգրեսին է վերապահված իմպիչպենտ (նախագահին պաշտոնաթող անելու) իրականացնելու իրավունքը⁹:

Անգլիական քաղաքական համակարգում իշխանությունների տարանջատման առանձնահատկությունն է գործադիր իշխանության նկատմամբ օրենսդիր իշխանության գերիշխանությունը: Միաժամանակ, կառավարությունն օժտված է օրենսդրական նախաձեռնության իրավունքով:

Պառլամենտարիզմի համակարգում իշխանությունների տարանջատման սկզբունքը ներառում է հետևյալ տարրերը.

1. Օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունների ինքնավարության ճանաչումը, արգելվում է իշխանության ցանկացած սուբյեկտին լինել իշխանության մեկից ավելի թևի կրողը:

2. Բացառվում է իշխանության մեկ ճյուղի կողմից մյուսի ազդեցության ոլորտ ներխուժելու, վերջինիս փոխարինելու հնարավորությունը:

3. Ճանաչվում է իշխանության թևերի միջև փոխգործակցության անհրաժեշտությունը:

Յուրաքանչյուր իշխանություն սահմանափակում է այլ իշխանության գործունեության դաշտը, սակայն միասին նրանք կազմում են պետական իշխանությունը՝ որպես համակարգ: Ըստ գերմանացի մեծ փիլիսոփա Գ.Հեգելի՝ իշխանությունները պետք է տարբերակվեն միայն որպես հասկացության պահեր, որոնք նշանակում են ամբողջը: Պետք է իշխի ամբողջականը, որին պետք է ենթարկվեն ու դրանից կախման մեջ լինեն մյուս իշխանությունները, իշխանության մյուս թևերը: Հեգելն իր

⁹ St'ou Исполнительная власть, судебная власть и учредительная власть во Франции. М.: Изд-во посольства Франции в Москве, 1993, էջ 17

քննադատությունն ուղղում էր ԱՄՆ-ում և Ֆրանսիայում հռչակված իշխանությունների բաժանման սկզբունքի վերացական մեկնաբանության դեմ՝ կեղծ համարելով իշխանությունների ինքնուրույնությունը և նրանց փոխադարձ սահմանափակումը, քանի որ տարանջատումը նաև ծնում է թշնամանք նրանց միջև, փոխադարձ վախ և հակազդեցություն: Ըստ Հեգելի՝ որպես արդյունք՝ ստեղծվում է «համընդհանուր հավասարակշռություն, բայց ոչ կենդանի միասնություն»:

Հեգելի ինքնիշխանության հասկացությունն ամբողջի (միասնական պետական իշխանության) գերիշխանությունն է և իշխանությունների մյուս թևերի ենթակայությունը նրան: Այդ ներքին ինքնիշխանության համար անհանդուրժելի է, երբ պետական իշխանության առանձին տեսակներ կամ պետության որևէ գործառույթ դառնում է մասնավոր սեփականություն: Պետության մեջ չի կրող լինել մեկ այլ ուժ, որը բարձր է նրանից կամ լինի հավասար նրան, քանի որ դա նշանակում է միասնական պետական իշխանության ինքնիշխանության կորուստ¹⁰:

Միաժամանակ, չպետք է մոռանալ, որ խորհրդարանական ժողովրդավարության համար իշխանությունների տարանջատումն ինքնանպատակ չէ: Այն միջոց է, որ հնարավոր է դառնում՝ ա) ապահովել իշխանության և կառավարման արդյունավետ գործունեությունը, բ) կանխել իշխանության գերկենտրոնացումն առանձին սուբյեկտների ձեռքում, գ) ապահովել իշխանության սուբյեկտների միջև մրցակցության ինստիտուցիոնալացումը:

Իշխանության թևերի միջև փոխհավասարակշռության պահպանումը, ըստ էության, պետության և հասարակության կայուն և լեգիտիմ զարգացման հուսալի հիմքն է: Դրա կարևորությունն առանձնապես անհրաժեշտ է երկրի զարգացման տագնապալի, կրիտիկական պահերին:

Այսօր, երբ Հայաստանում հաստատվել է կառավարման խորհրդարանական ձևը կամ մոդելը, ազգային օրակարգում պետք է անպայման դրված լինի օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունների լեգիտիմության ճգնաժամի հաղթահարման հիմնախնդիրը: Մեր կարծիքով, դրա համար այսօր անհրաժեշտ է **նախևառաջ՝**

¹⁰ См'и Гегель Г., Работы разных лет.-М., 1972, էջ 309:

հետևողականորեն ամրապնդել զսպումների և հակակաշիռների համակարգը պետական իշխանության թևերի միջև, բարձրացնել դրանց փոխգործակցության արդյունավետությունը: **Երկրորդ՝** արդիականացնել գործադիր իշխանության կառուցվածքը, բարձրացնել պետական որոշումների մշակման և ընդունման գործընթացի նկատմամբ խորհրդարանական և հասարակական վերահսկողության արդյունավետությունը: **Երրորդ՝** ապահովել օրենքի գերակայությունը պետական և հասարակական կարգի բոլոր ոլորտներում՝ առաջնորդվելով այն սկզբունքով, որ օրենքը վեր է ցանկացած հեղինակությունից, և որ օրենքի մեկնաբանությունը տրվում է միայն անկախ դատարանի կողմից: **Չորրորդ,** մշակել Հայաստանում պետական կառավարման նոր մոդել՝ արդյունավետության, թափանցիկության, հայ հասարակությանը պարբերաբար հաշվետվության սկզբունքներով: Պետական կառավարման ազգային նոր մոդելը պետք է հիմնվի իշխանության թևերի, կուսակցությունների, բիզնես-ընտրանու, ակադեմիական և բուհական գիտության, հասարակական կազմակերպությունների արդյունավետ համագործակցության վրա: **Հինգերորդ՝** կատարելագործել իշխանության փոխելիության, ազատ ընտրությունների անցկացման կառուցակարգերը:

ДИАЛЕКТИКА ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ПРИНЦИПА РАЗДЕЛЕНИЯ ВЛАСТЕЙ

Манукян Мартин

Сотрудник по мониторингу канцелярии

общественного защитника палаты адвокатов Республики Армения,

преподаватель кафедры права Ереванского университета «Гладзор»,

кандидат юридических наук

Резюме: Разделение властей не является самоцелью. Это средство, с помощью которого становится возможным обеспечить эффективное функционирование власти и управления, не допустить концентрации власти в руках одного человека или нескольких людей, а также обеспечить институционализацию конкуренции между субъектами правительства. Сегодня, когда в Армении утвердилась парламентская модель управления, вопрос преодоления кризиса легитимности законодательной, исполнительной и судебной власти должен быть поставлен в национальную повестку дня. Соответственно, считается важным, что необходимо последовательно укреплять систему сдержек и противовесов между ветвями государственной власти, повышать эффективность их взаимодействия, модернизировать структуру исполнительной власти, обеспечить верховенство власти во всех аспектах государственного и общественного порядка, руководствуясь принципом, согласно которому закон выше любой власти. В статье выдвигается идея, согласно которой в Армении следует внедрить новую национальную модель государственного управления, основанную на сотрудничестве ветвей власти и действующую на принципах эффективности, прозрачности, регулярной отчетности перед обществом, с целью повышения структур изменчивости правительства и проведения свободных выборов.

Ключевые слова: разделение властей, концентрация законодательной, исполнительной, судебной власти, система сдержек и противовесов, государственная власть, институционализация, парламентская форма правления, ветви власти, Конгресс, коллегия выборщиков, сенаторы, президент

DIALECTICS OF IMPLEMENTING THE PRINCIPLE OF SEPARATION OF POWERS

Manukyan Martin

*Monitoring Officer of the Public Defender Office
of the Chamber of Advocates of the Republic of Armenia,
Lecturer of the Law Department
of the Yerevan "Gladzor" University,
Candidate of Legal Sciences*

Summary: Separation of powers is not an end in itself. It is a means by which it becomes possible to ensure the effective functioning of power and governance, to prevent the concentration of power in the hands of one or several people, as well as to ensure the institutionalization of competition between government entities. Today, when the parliamentary model of governance has been established in Armenia, the issue of overcoming the crisis of legitimacy of the legislative, executive and judicial branches of power should be put on the national agenda. Accordingly, it is considered important that it is necessary to consistently strengthen the system of checks and balances between the branches of government, increase the effectiveness of their interaction, modernize the structure of the executive power, ensure the supremacy of power in all aspects of state and public order, guided by the principle that the law is above any authority. The article puts forward the idea that a new national model of public administration should be introduced in Armenia, based on the cooperation of the branches of government and operating on the principles of efficiency, transparency, regular reporting to the society, with the aim of increasing the changeability of the government structures and holding free elections.

Keywords: separation of powers, concentration of legislative, executive, judicial power, system of checks and balances, state power, institutionalization, parliamentary form of government, branches of government, Congress, Electoral College, Senators, President.

*Հոդվածը գրախոսվել է՝ 12.09.2024թ.
Ներկայացվել է Կապազրության՝ 28.09.2024թ.*